

Kobieca północ: Portret greckich kobiet w Epirze, Ilirii i Tesalii w okresie późnoklasycznym i hellenistycznym

Historia kobiet w starożytnym świecie – grupy dotychczas zmarginalizowanej zarówno przez siebie współczesnych, jak i badaczy antyku – to prężnie rozwijająca się dziedzina, zyskująca coraz większe zainteresowanie. Podejmowane są nowe badania nad źródłami uwzględniające specyfikę doświadczeń starożytnych Greczynek, choć dotyczą one głównie lepiej udokumentowanych *poleis*, takich jak Ateny. Pomimo mniejszej uwagi poświęconej regionom uznawanym przez starożytnych Greków za peryferyjne obszary świata greckiego, wśród badaczy pojawiła się hipoteza, że kobiety w Epirze i sąsiednich terytoriach, takich jak nadmorskie kolonie greckie w Ilirii i Tesalii, zajmowały bardziej znaczącą pozycję w swoich społecznościach. Wstępny przegląd źródeł epigraficznych z północnej Grecji sugeruje, że jej mieszkanki w okresie późnoklasycznym i hellenistycznym cieszyły się, między innymi, szerzej zakrojonym prawem własności i większą widocznością w sferze publicznej. Jednak kwestie dotyczące zakresu i natury tej rzekomej „wolności”, szczególnie w kontekście kobiet spoza lokalnych rodów królewskich, nie zostały jeszcze dogłębnie zbadane.

Projekt ten ma za zadanie zbadać społeczno-ekonomiczne i religijne role oraz status kobiet mieszkających w Epirze, greckich koloniach iliryjskich i Tesalii w IV-I w. p.n.e. Dogłębna analiza źródeł epigraficznych, archeologicznych i literackich zaowocuje kompleksowym studium życia i pozycji kobiet w społeczeństwie północnej Grecji. Zbadane zostaną również zakres i ograniczenia ich sprawczości, a także ich rozmaite funkcje w kontekście rodzinnym oraz społecznym.

Pierwszy etap tego projektu będzie miał na celu usystematyzowanie i analizę danych dotyczących kobiet w północnej Grecji okresu późnoklasycznego i hellenistycznego. Projekt ten będzie opierał się przede wszystkim na źródłach epigraficznych, takich jak inskrypcje honoryfikacyjne, inskrypcje dotyczące wyzwolenia niewolników, inskrypcje opisujące interesy prowadzone przez kobiety, inskrypcje nagrobne i dedykacje. Wykorzystane zostaną również niedawno opublikowane tabliczki z epirockiej wyroczni w Dodonie, które zawierają pytania napisane na polecenie lokalnych kobiet z Epiru, Ilirii i Tesalii oraz przedstawiają kobiecą perspektywę na rozmaite kwestie gospodarcze i kulturowe. Badania zostaną wsparte źródłami literackimi i archeologicznymi, takimi jak dary wotywno-kobiece z regionalnych sanktuariów oraz ciężarki krosienne zawierające kobiece imiona.

Zebrane źródła posłużą jako podstawa do badań porównawczych, rekonstruujących życie i pozycję kobiet w Epirze, Tesalii i greckich koloniach w Ilirii. W budowni interpretacji zostaną wykorzystane metody z zakresu historii, jak i antropologii kulturowej oraz women's studies (studia kobiece). Będą miały na celu ustalenie społecznych, ekonomicznych, politycznych i religijnych „pól działania”, w których kobiety odgrywały rolę. Poprzez dokładne zbadanie kontekstów, w jakich występują kobiety, projekt ten ukaże różnorodność sytuacji, w których miały miejsce działania indywidualne lub grupowe. Pomoże to określić skalę oraz ograniczenia statusu społecznego i „kobiecej sprawczości” mieszkanek północy Grecji, a także tego, jak funkcjonowały – indywidualnie lub zbiorowo – jako aktorzy społeczni w swoich wspólnotach oraz jak wyglądała ich sprawczość w danych realiach kulturowych. Spodziewane wyniki projektu pozwolą nam nie tylko zweryfikować dotychczasowe teorie na temat życia greckich kobiet w okresie klasycznym i hellenistycznym, ale także poszerzą naszą wiedzę na temat wielowymiarowości roli i statusu kobiet żyjących w bardziej peryferyjnych regionach Grecji antycznej.